ЧУСТ ТУМАНЛАРАРО ИКТИСОДИЙ СУДИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛКИЛУВКАРОРИ

Чуст тумани 2024 йил 20 май

Чуст туманлараро иқтисодий суди судья Д.Соатов раислигида, судья ёрдамчиси О.Мирзақуловнинг котиблигида, Савдо-саноат палатаси Наманган вилоят худудий бошқармаси даъвогар – "CHORTOQ BESTSEEDS" МЧЖнинг манфаатида, жавобгар - "KARIMOV YOQUBJON SAXOVATI" ФХ хисобидан 27.182.812 сўм асосий қарз, 11.525.448 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни очиқ суд мажлисида, Чуст туманлараро иқтисодий суди биносида, даъвогар вакили – И.Маҳкамовнинг иштирокида кўриб чиқиб, суд қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Савдо-саноат палатаси Наманган вилоят худудий бошқармаси даъвогар – "CHORTOQ BESTSEEDS" МЧЖнинг манфаатида судга мурожаат қилиб, жавобгар - "KARIMOV YOQUBJON SAXOVATI" ФХ хисобидан 27.182.812 сўм асосий қарз, 11.525.448 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суднинг 10.05.2024 йилдаги ажримига асосан ишга "NT IBRAT TEXTILE" МЧЖ низонинг предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида жалб этилган.

Суд мажлисида даъвогар вакили даъво талабини кисман асосий карз кисмини кўллаб кувватлади ва даъвонинг пеня ундириш кисмини суд ихтиёрига хавола этди.

Суд мажлисида жавобгар ва "NT IBRAT TEXTILE" МЧЖ вакиллари иштирок этмади, бирок иш хужжатларида унинг суд мажлиси мухокамасининг вакти ва жойи ҳақида тегишли тартибда ҳабардор қилинганлигини тасдиқловчи далиллар мавжуд.

Жавобгар вакилига даъво аризага ўз эътирозларини асословчи хужжатларни судга такдим этиш хукуки имкони берилганлигига қарамасдан суд мажлисида қатнашмади ва ўзининг қарзи мавжуд эмаслиги ҳолатини тасдиқловчи далилларни судга тақдим этмади.

Унинг суд мажлисида иштирок этмаганлиги ишни кўришга тўскинлик килмайди.

Юқоридагиларга кўра суд, суд муҳокамасини жавобгар вакили иштирокисиз кўриб чиқишни лозим деб топди.

Суд даъвогар вакилларининг суд мажлисида берган кўрсатмалари ва тушунтиришларини тинглаб, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, куйидагиларга кўра даъво талабни қисман қаноатлантиришни лозим топди.

Иш хужжатларига кўра, тарафлар ўртасида 20.09.2023 йилда №17-H/20-сонли шартнома имзоланган.

Шартномага кўра, ФХ 2024 йил хосилидан белгиланган ер майдони буйича тегишли микдордаги махсулотни топшириш, даъвогар жавобгарни шартномада белгиланган тартибда ва микдорда уруғлик билан таъминлаш хамда етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

ФХга тарафлар ўртасида имзоланган хисоб-фактураларга асосан уруғлик топширилган бўлса-да, ФХ шартнома мажбуриятларини лозим даражада бажармаган.

Натижада тарафлар ўртасидаги қарздорлик 27.182.812 сўмни ташкил килган.

Даъвогар жавобгарга шартнома мажбуриятлари лозим даражада бажарилмаганлиги сабабли қарздорликни тўлаб беришни сўраб талабнома билан мурожаат қилган.

Жавобгар томонидан ушбу талабномани ижросиз қолдирган.

Натижада даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 8 ва 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолда мажбурият тарафлар ўртасида имзоланган шартномадан келиб чиққан. Шунингдек, ФКнинг 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Жавобгар томонидан шартномавий мажбурият ўз вақтида бажарилмаганлиги сабабли низо судгача етиб келган.

Ишни судда кўриш жараёнида ҳам жавобгар томонидан шартнома мажбуриятлари лозим даражада бажарилиб маҳсулот етказиб берилмаган ёки уруғлик пули қайтарилмаганлиги сабабли даъво талабининг асосий қарз қисмини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Бундан ташқари даъвогар тарафлар ўртасида имзоланган шартнома ва қонунчилик талабларидан келиб чиққан ҳолда жавобгардан 11.525.448 сўм пеня ундириб беришни сўраган.

Тарафлар ўртасида имзоланган шартномада мажбуриятларни лозим даражада бажармаганлик учун жавобгарлик белгиланган.

Шартноманинг 4.3 - бандида сотиб олувчи, етказиб берувчига тўловни кечиктирганлик учун муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун 0,4 % микдорида пеня тўлашлиги, бунда пенянинг умумий суммаси тўланмаган қарздорликнинг 50 % қисмидан ошмаслиги белгиланган.

ФК 260-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ қонун ҳужжатлари ёки шартнома билан белгиланган, қарздор мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда кредиторга тўлаши шарт бўлган пул суммаси неустойка ҳисобланади.

ФК 261-моддасининг биринчи - иккинчи қисмларига мувофиқ неустойка жарима ёки пеня шаклида бўлади.

Ўзбекистан Республикаси Фуқаролик кодексининг 335-моддасига кўра, агар кредитор қасддан ёки эҳтиётсизлик туфайли мажбуриятни бажариш мумкин бўлмаслиги юз бериши ёки бажармаслик туфайли етказилган зарар микдорининг кўпайишига кўмаклашган бўлса, кредитор мажбуриятни бажармасликдан етказилган зарарни камайтириш чораларини қасддан ёки эҳтиётсизлик туфайли кўрмаган бўлса, суд ишнинг ҳолатларига қараб тўланадиган ҳақ микдорини камайтиришга ёки кредиторга ҳақ тўлашни рад этишга ҳақли.

Суд далилларга ҳуқуқий баҳо бериб, мажбурият бузилиши оқибатларига мутаносиблиги, даъвогар томонидан қарздорликни ўз вақтида ундириш чораларини кўрмаганлиги даъвогарнинг ўзига нисбатан зарар микдорининг кўпайишига сабабчи бўлганлигини инобатга олиб, суд даъвонинг пеня ундириш қисмини тўлиқ рад қилишни лозим топди.

Узбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасининг 6-қисмига кўра, агар даъвогар томонидан билдирилган неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқдан фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши лозим.

Шунга кўра, ишни судда кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан суд даъво талабини қисман қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 27.182.812 сўм асосий қарз ва 34.000 сўм почта харажатлари ундиришни лозим топади.

Қайд этилганларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Олий Хўжалик суди Пленуми қарори, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси, "Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-хукукий базаси тўғрисида"ги Қонун ва Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68, 118, 176-179-моддаларини кўллаб, суд

КАРОР КИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар - "KARIMOV YOQUBJON SAXOVATI" ФХ хисобидан даъвогар – "CHORTOQ BESTSEEDS" МЧЖ фойдасига 27.182.812 сўм асосий қарз ва 34.000 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Жавобгар - "KARIMOV YOQUBJON SAXOVATI" ФХдан Республика бюджетига 774.166 сўм давлат божи ундирилсин

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

Хал қилув қарори тарафларга юборилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга кирганидан кейин ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарордан норози бўлган тараф ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида шу суд орқали апелляция шикояти (протести), ҳал қилув қарордан қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация шикояти (протести)ни Наманган вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига бериши мумкин.

Судья

Д.Соатов

